

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาทัศนคติทางการเรียน ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเรื่อง การยอมรับในตัวครู และการยอมรับคุณค่าของการศึกษา
2. เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติทางการเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในกรุงเทพมหานคร ที่มีภูมิลำเนาทางครอบครัว และสภาพแวดล้อมทางโรงเรียนต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ปีการศึกษา 2528 ในโรงเรียนรัฐบาล สังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีโรงเรียนทั้งหมด 91 โรงเรียน และมีจำนวนนักเรียนทั้งหมด 30,094 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2528 ในโรงเรียนรัฐบาล สังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 381 คน เป็นนักเรียนชาย 202 คน และนักเรียนหญิง 179 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นเอง เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 2 ด้าน คือ ด้านการยอมรับในตัวครู และด้านการยอมรับคุณค่าของการศึกษา ซึ่งมีจำนวน 50 ข้อ มีค่าความเที่ยงเท่ากับ .924

ผลการวิจัย

1. นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร มีทัศนคติทางการเรียนปานกลางในเรื่องการยอมรับในตัวครู และมีทัศนคติทางการเรียนดีในเรื่องการยอมรับคุณค่าของการศึกษา
2. นักเรียนชายและนักเรียนหญิง มีทัศนคติทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนหญิงมีทัศนคติทางการเรียนดีกว่านักเรียนชาย
3. นักเรียนที่เรียนในโรงเรียน ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก มีทัศนคติทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็กมีทัศนคติทางการเรียนดีกว่านักเรียนในโรงเรียนขนาดกลาง และขนาดใหญ่ และนักเรียนในโรงเรียนขนาดใหญ่จะมีทัศนคติทางการเรียนดีกว่านักเรียนในโรงเรียนขนาดกลาง
4. นักเรียนที่มีภูมิลำเนาต่างจังหวัดต่างกันในด้านการศึกษาของบิดามารดา สภาพครอบครัว อาชีพของบิดามารดา ภูมิลำเนาเดิม และจำนวนพี่น้อง มีทัศนคติทางการเรียนไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05
5. นักเรียนที่อยู่ในสภาพแวดล้อม โรงเรียนต่างกัน ด้านประเภทของสถานศึกษาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จะมีทัศนคติทางการเรียนไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

อภิปรายผล

1. การที่พบว่านักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในกรุงเทพมหานคร มีทัศนคติทางการเรียนค่อนข้างดี 2 ประเด็น คือ ประเด็นแรก นักเรียนในกรุงเทพมหานครมีทัศนคติทางการเรียนค่อนข้างดี อาจเนื่องมาจากปัจจุบันนี้ การศึกษามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาบุคคลและประเทศชาติ ประเทศใดที่พลเมืองได้รับการศึกษา

คือ ประเทศนั้นก็พัฒนาไปได้อย่างรวดเร็ว รัฐบาลที่ส่วนกระตุ้มให้ประชาชนสนใจเรื่องของการศึกษามากขึ้นกว่าสมัยก่อน ประชาชนจึงเห็นความสำคัญของการศึกษาเพิ่มขึ้น และเนื่องจากค่านิยมในสังคมที่เปลี่ยนไป ซึ่งแต่เดิมนั้นประชาชนไม่สนใจในเรื่องของการศึกษามากนักไม่นิยมส่งลูกให้เรียนในระดับสูง ๆ โดยเฉพาะเด็กหญิงจะมีโอกาสในการเรียนน้อยมาก แต่ในปัจจุบันประชาชนเห็นความสำคัญของการศึกษา มีความคิดเห็นว่าการศึกษาสูง ๆ จะสามารถประสบความสำเร็จในการทำงาน และการดำเนินชีวิตได้ ดังนั้น นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครจึงมีทัศนคติทางการเรียนค่อนข้างดี ประเด็นที่สอง การที่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายมีทัศนคติด้านการยอมรับคุณค่าของการศึกษาคือค่าการยอมรับในตัวครูนั้น แสดงว่านักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร เห็นคุณค่าของการศึกษามากกว่าการยอมรับในตัวครู ทั้ง ๆ ที่เห็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญต่อการประสบความสำเร็จในการเรียนของนักเรียน โคแกนและเลย์วินกล่าวว่าความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนที่ดีจะช่วยให้นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนได้ และจะช่วยให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการเรียนอีกด้วย ถ้านักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อครู ย่อมจะมีทัศนคติที่ดีต่อการศึกษาได้ นอกจากนี้ นำทรัพย์ จันทรหอม² และณิณี วันชัย³ กล่าวว่า การที่นักเรียนพอใจครู จะทำให้นักเรียนมีทัศนคติทางการเรียนแบบมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนได้ ดังนั้นครูจึงเป็นบุคคลสำคัญในการที่จะช่วยพัฒนาทัศนคติที่ดีต่อการเรียนให้กับนักเรียนได้ ดังนั้นถ้าครูได้มีการปรับปรุงพัฒนาในเรื่องต่าง ๆ เพียงขึ้น เช่น ในด้านความสัมพันธ์กับนักเรียน บุคลิกภาพ การวางตัว ฯลฯ จะนำไปสู่การพัฒนาทัศนคติทางการเรียนของนักเรียนได้ดังนี้

¹Morris J. Coogan and Mary Levin, "Studies of Teacher Behavior," The Journal of Experimental Education : 135 - 139.

²นำทรัพย์ จันทรหอม, "ความมุ่งหวังของนักเรียนต่อครูในเรื่องการลงโทษและให้รางวัล", (ปริศนาภิธาน์การศึกษามหาบัณฑิต วิทยาลัยวิชาการศึกษาประจำภาคีศร, 2505), หน้า 2

³ณิณี วันชัย, "ความคิดเห็นของครูและนักเรียนเกี่ยวกับความสัมพันธ์ในอุดมคติของครูกับนักเรียน (วิทยาลัยพณิชยการมหาบัณฑิต แผนกจิตวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย, 2509), หน้า 86,

2. การที่พบว่า นักเรียนชายและนักเรียนหญิง มีทัศนคติทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนมีทัศนคติทางการเรียนดีกว่านักเรียนชายนั้นสอดคล้องกับผลงานวิจัยของดวงเดือน พันธุมนาวิน¹ ที่พบว่า นักเรียนหญิงมีทัศนคติต่อครูดีกว่านักเรียนชาย¹ และผลงานวิจัยของเบลดโซ (Bledsoe) ก็พบว่า นักเรียนหญิงมีทัศนคติที่ดีต่อครูหญิงมากกว่านักเรียนชาย ซึ่งอาจเนื่องมาจากนักเรียนหญิงมีแนวโน้มที่จะใกล้ชิดกับครูมากกว่านักเรียนชาย จึงทำให้นักเรียนหญิงมีแนวโน้มที่จะใกล้ชิดกับครูมากกว่านักเรียนชาย จึงทำให้นักเรียนหญิงมีทัศนคติทางการเรียนดีกว่านักเรียนชาย² อย่างไรก็ตามผลงานวิจัยนี้สอดคล้องกับผลงานวิจัยของบุษกร เพชรวิวรรณ์³ ที่พบว่า ทัศนคติทางการเรียนในด้านการยอมรับในตัวครูของนักเรียนชายและนักเรียนหญิงไม่แตกต่างกัน³ อาจเนื่องมาจาก กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยแตกต่างกัน นอกจากนั้นสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วอาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ผลงานวิจัยไม่สอดคล้องกันดังกล่าว

3. การที่พบว่า นักเรียนในโรงเรียนต่างกัน คือ ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก มีทัศนคติทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก มีทัศนคติทางการเรียนดีกว่านักเรียนในโรงเรียนขนาดกลางและใหญ่³ ประเด็นที่น่าสนใจ กล่าวคือการศึกษาที่โรงเรียนที่มีนักเรียนน้อยนักเรียนอาจมีความสัมพันธ์สนิพสนมใกล้ชิดกับครูมากกว่า โรงเรียนที่มีนักเรียนมากและแสดงว่า

¹ดวงเดือน พันธุมนาวิน, อิทธิพลของสังคมต่อทัศนคติ ของวัยรุ่น. (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2518), หน้า 67.

²Joseph Bledsoe, "Factors Related to Pupil Observation Report of Teachers and Attitudes Toward Their Teacher," The Journal of Educational Research 65 : 121 - 122.

³บุษกร เพชรวิวรรณ์, "ทัศนคติของนักเรียนมัธยมศึกษาที่มีต่อครูในโรงเรียนขนาดกลาง," (ปริทัศน์านพนธ์ มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2519), หน้า 78.

ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนในโรงเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับเพื่อน มีอิทธิพลต่อทัศนคติทางการเรียนของนักเรียน ดังที่ นำทรัพย์ จันทน์หอม กล่าวว่า ถ้านักเรียนรู้สึกพอใจกับ อารมณ์ การกระทำหรือพฤติกรรมของครูที่แสดงต่อตนเอง หรือเพื่อน จะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ และยังช่วยส่งเสริมความสนใจต่อการเรียน ตลอดจนปลูกฝังทัศนคติที่ดีได้¹ ในปัจจุบัน ครูกับนักเรียน มีความสัมพันธ์กันน้อยมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในโรงเรียนขนาดใหญ่ที่มีนักเรียนมาก ๆ ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนยิ่งน้อยลง อย่างไรก็ตามในโรงเรียนใหญ่ย่อมมีการสนับสนุนและส่งเสริมในเรื่องการศึกษามากกว่าโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็ก เช่น การให้ความสะดวกในเรื่องอุปกรณ์การศึกษา การศึกษากันแล้วความรู้เพิ่มเติม สวัสดิการต่าง ๆ ที่จัดขึ้นในโรงเรียน ย่อมจะทำให้โรงเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนได้เช่นกัน ทั้งนี้ นักเรียนในโรงเรียนขนาดใหญ่ นักเรียนจึงมีทัศนคติทางการเรียนที่ดีกว่านักเรียนในโรงเรียนขนาดกลาง ถึงแม้ว่า จะมีการสนับสนุนและส่งเสริมในเรื่องการศึกษามากเพียงไร ถ้านักเรียนและครูมีความสัมพันธ์กันน้อยมาก นักเรียนก็อาจมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนน้อยเช่นกัน ดังนั้น นักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก จึงมีทัศนคติทางการเรียนที่ดีกว่านักเรียนในโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดกลางดังกล่าว ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน มีอิทธิพลต่อทัศนคติทางการเรียนของนักเรียนอย่างยิ่ง

4. การที่พบว่า นักเรียนที่มีภูมิลำเนาต่างครอบครัวต่างกัน ในด้านการศึกษาของบิดา มารดา สภาพครอบครัว อาชีพของบิดา มารดา ภูมิลำเนาเดิมและจำนวนพี่น้อง จะมีทัศนคติทางการเรียนไม่ต่างกันนั้น อาจเนื่องมาจากภูมิลำเนาต่างครอบครัว นักเรียนมัธยมศึกษาคอนปลายในกรุงเทพมหานคร มีผลต่อทัศนคติทางการเรียนน้อย และกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนที่ศึกษาในกรุงเทพมหานคร อยู่ในสถานแวดล้อม

¹ นำทรัพย์ จันทน์หอม, "ความมุ่งหมายของนักเรียนต่อครูในเรื่องของการลงโทษและการให้รางวัล," (ปริทัศน์ปริทัศน์ การศึกษามหาบัณฑิต วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร, 2505), หน้า 2.

ในสังคมที่ใกล้เคียงกัน นอกจากนั้น ถึงแม้ประชาชนในกรุงเทพมหานคร จะมีความแตกต่างในเรื่องของการศึกษา สถานภาพครอบครัว อาชีพ ภูมิลำเนาเดิม จำนวนสมาชิกในครอบครัวแตกต่างกัน แต่ในเรื่องของทัศนคติที่มีต่อการเรียน การเห็นคุณค่าของการศึกษา และการยอมรับในตัวครู ประชาชนให้ความสนใจ และมีทัศนคติที่ดีเหมือน ๆ กัน จึงเป็นที่น่าภูมิใจว่าอนาคตของประเทศไทย ย่อมจะมีโอกาสพัฒนาไปได้อย่างกว้างขวางมากขึ้น ทั้งนี้เพราะประชาชนมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียน และพร้อมที่จะส่งเสริมสนับสนุนให้บุตรหลานได้รับการศึกษาเพิ่มมากขึ้น

5. การที่พบว่า นักเรียนที่อยู่ในสภาพแวดล้อมทางโรงเรียนต่างกัน ค่าประเภทของสถานศึกษา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แต่มีทัศนคติทางการเรียนไม่แตกต่างกันนั้น อาจเนื่องมาจากปัจจุบันโรงเรียนประเภทต่าง ๆ ทั้งในโรงเรียนสหศึกษา โรงเรียนชาย และโรงเรียนหญิง ล้วนมุ่งส่งเสริมพัฒนาในด้านวิชาการมากขึ้นเหมือน ๆ กัน ทำให้เด็กเรียนมองเห็นคุณค่าของการศึกษาไม่ต่างกัน หรืออีกนัยหนึ่ง ประเภทของโรงเรียน อาจไม่มีความสัมพันธ์กัน การเห็นคุณค่าทางการศึกษาของนักเรียน ดังที่ ไนท์ (Knight) ได้ศึกษาผลของการเรียนในโรงเรียนรวม และโรงเรียนแยกประเภท คอคาโทเมระหว่างบุคคล และระดับความคาดหวังทางการศึกษา พบว่า ประเภทของโรงเรียนมีขม และระดับความคาดหวังไม่มีความสัมพันธ์กัน¹ จึงทำให้เด็กเรียนมีทัศนคติทางการเรียนไม่แตกต่างกัน ในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอาจเป็นที่น่าสังเกตว่าในปัจจุบันนี้ ระบบการเรียนของไทยได้เปลี่ยนระบบจากเดิมเป็น 6 : 3 : 3 และในการวัดและประเมินผลการศึกษา จะไม่วัดให้เด็กเรียนที่ตกต้องเรียนซ้ำชั้น แต่จะสอบแก้ตัวเป็นรายวิชาไป ทำให้เด็กเรียนไม่ต้องวิตกกังวลในเรื่องของการต้องเรียนซ้ำชั้น เพราะสามารถขึ้นไปเรียนชั้นอื่นได้โดยไม่ต้องเสียเวลา ดังนั้น เมื่อนักเรียนไม่วิตกกังวล เคร่งครัด เรื่องผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมากขึ้นไปแล้ว ก็ย่อมจะมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนได้เช่นกัน

¹James Henry Knight, "The Interpersonal Values and Aspiration Levels of Negro Seniors in Totally Integrated and Segregated Southern High Schools," Dissertation Abstracts, XXXI (November, 1970), 2110.

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการศึกษา

1. เนื่องจากครูมีบทบาทสำคัญยิ่งต่อทัศนคติทางการเรียนของนักเรียน ดังนั้น ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาควรจะได้พิจารณาแนวทางในการปรับปรุง ลักษณะที่สำคัญบางประการของผู้ที่จะเข้ามามีอาชีพครู เช่น ก้านมนุษย์สัมพันธ์ บุคลิกภาพ ทัศนคติต่อการเป็นครู เพื่อคัดเลือกครูที่มีคุณภาพเหมาะสมกับการพัฒนา ทัศนคติทางการเรียนที่ดีแก่นักเรียน และเพื่อให้นักเรียนมีการยอมรับในตัวครูให้มากขึ้น

2. ควรจำกัดโรงเรียนให้มีขนาดเล็กลง โดยอาจส่งเสริมให้ภาคเอกชนมีส่วนในการจัดการศึกษามากขึ้น และควบคุมคุณภาพให้อยู่ในเกณฑ์พอสมควร เพื่อให้นักเรียนจะไม่มุ่งเข้าศึกษาในโรงเรียนใดโรงเรียนหนึ่งมากเกินไป ซึ่งจะมีผลต่อสุขภาพจิตของครู และนักเรียน ตลอดจนความสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียนด้วย

3. ควรมีการส่งเสริมทัศนคติทางการเรียนของนักเรียนชายให้มากขึ้น ซึ่งครูจะมีบทบาทสำคัญในเรื่องนี้ ครูควรสร้างความสัมพันธ์อันดีกับนักเรียน และชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการศึกษาแก่นักเรียนชายเพิ่มขึ้นกว่าเดิม

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกโรงเรียนเฉพาะในกรุงเทพมหานคร เท่านั้น ดังนั้นน่าจะได้มีการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้อีก โดยวิจัยในโรงเรียน ในเขตการศึกษาอื่น ๆ ด้วย

2. ทัศนคติทางการเรียน เป็นสิ่งที่มีผลต่อการเรียน จึงสมควรจะได้มีการวิจัยเพื่อพัฒนาทัศนคติทางการเรียนให้ดีขึ้นเพื่อที่จะปรับปรุงผลการเรียนของนักเรียน

3. ควรมีการวิจัยทัศนคติทางการเรียน ในท่านอื่น ๆ อีก เช่น ในด้านการเรียนการสอน หรือค่านิยมหลักสูตร การวัดและการประเมินผล เป็นต้น

4. การศึกษาครั้งนี้ศึกษาเฉพาะมัธยมศึกษาตอนปลายเท่านั้น ควรจะได้มีการศึกษาในระดั้มัธยมศึกษาตอนต้น หรือระดับประถมศึกษาด้วย

5. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบทัศนคติทางการเรียนของนักเรียนในโรงเรียนราษฎร์กับโรงเรียนรัฐบาล หรือการศึกษาในโรงเรียนดัดนอกโรงเรียนว่าจะมีทัศนคติทางการเรียนแตกต่างกันหรือไม่

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย